

สรุปการประชุมใหญ่ประจำปี พ.ศ. 2564
เครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย (SUN Thailand) ครั้งที่ 6
“The next Normal: Sustainability actions for Higher Education during COVID-19”
เมื่อวันที่ 20-21 มกราคม พ.ศ. 2565 จัดโดย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันพฤหัสบดีที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2565

การปาฐกถาพิเศษ “การพัฒนาประเทศและบทบาทของมหาวิทยาลัยเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” โดย คุณอนุชา พิษยนันท์ เลขาธิการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย ปัจจุบันพบว่าประเด็นความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการดำเนินงานมี 5 ประเด็นหลัก ได้แก่ สังคมสูงวัย การเปลี่ยนแปลงในโลกของงาน ความเหลื่อมล้ำในสังคม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และ COVID-19

บทบาทของมหาวิทยาลัยที่มีต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มี 4 ประเด็น ได้แก่

1. Research

- 1.1 สนับสนุนการวิจัยทั้งการวิจัยพื้นฐานและประยุกต์ รวมถึง frontier research และการวิจัยข้ามศาสตร์
- 1.2 พัฒนานวัตกรรมและแนวทางการแก้ปัญหา
- 1.3 พัฒนากำลังคนด้านวิจัยและนวัตกรรม

2. Education

- 2.1 ผลิตคนคุณภาพสูงให้กับสังคม ทั้งผู้นำในอนาคต ผู้มีส่วนเชิงนโยบาย ผู้สร้างนวัตกรรม ผู้ประกอบการพลเมืองของประเทศ
- 2.2 การจัดการเรียนการสอนมุ่งปฏิบัติ พัฒนาทักษะที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน เชื่อมโยงประเด็นของ SDGs ปัญหาในชีวิตจริง ส่งเสริมการทำงานรวมกลุ่ม อาสาสมัคร
- 2.3 สนับสนุนการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

3. External Leadership

- 3.1 การแสดงให้เห็นถึง commitment ต่อ SDGs
- 3.2 การมีส่วนร่วมกับชุมชน ท้องถิ่น การเป็น mentor เพื่อสนับสนุนการพัฒนาในพื้นที่
- 3.3 การทำงานร่วมกับภาคส่วนต่างๆ
- 3.4 การเสนอ การประเมินนโยบายที่สำคัญ และ policy advocacy

4. Operations & Governance

- 4.1 นำหลัก เป้าหมาย SDGs เป็นนโยบาย ตัวชี้วัด และการรายงานผลของมหาวิทยาลัย
- 4.2 วิเคราะห์ช่องว่างของมหาวิทยาลัยต่อ SDGs และการหาแนวทางเติมเต็ม

การนำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Best Practice Sharing: Sustainability Report จากมหาวิทยาลัยเครือข่าย

1. แนวทางในการจัดทำรายงานความยั่งยืนของมหาวิทยาลัย มี 3 ขั้นตอน ดังนี้
 - 1.1 Defining Priority SDGs Targets
 - 1) ทำความเข้าใจกับ SDGs
 - 2) จัดเรียงความสำคัญของ SDGs ตามบริบท
 - 3) กำหนดเนื้อหาที่ต้องการรายงานตาม SDGs
 - 1.2 Measure and analyze
 - 1) กำหนดวัตถุประสงค์
 - 2) รวบรวมและคัดเลือกเนื้อหา
 - 3) วิเคราะห์ข้อมูล
 - 1.3 Report, integrate and implement change
 - 1) คัดเลือกตัวอย่าง (เนื้อหา) ที่ต้องการจะรายงาน
 - 2) รายงานข้อมูลเพื่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
 - 3) พิจารณาข้อมูลเพื่อการปรับปรุงแนวปฏิบัติ
2. องค์ประกอบในการจัดทำรายงาน SDGs
 - 1) ข้อมูลมหาวิทยาลัย
 - 2) สรุปแนวทางการดำเนินงานด้านความยั่งยืน
 - 3) สถิติพื้นฐาน
 - 4) Highlights
 - 5) 4-6 เรื่องราวตาม SDGs หรือ THE
 - 6) Contributors
3. กระบวนการในการวางแผนจัดทำรายงาน SDGs
 - 1) มีการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ
 - 2) มีการกำหนดขอบเขตของข้อมูลในการนำเสนอ
 - 3) มีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการจัดทำรายงาน
 - 4) มีการจัดเตรียมข้อมูลประกอบ รูปภาพ ตาราง กราฟฟิค

การประชุมสมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 1 ประจำปี 2565

จากการประชุมสมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย 1/2565 สามารถสรุปประเด็นจากการประชุม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การรายงานความคืบหน้าในการจัดประชุมใหญ่ประจำปี พ.ศ. 2564 เครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย (SUN Thailand) ครั้งที่ 6 “The next Normal: Sustainability actions for Higher Education during COVID-19” โดยมีผู้สนใจส่งผลงานเข้าประกวด 99 ผลงาน แบ่งเป็น โครงการความยั่งยืนของนิสิตนักศึกษา 33 ผลงาน บทความความยั่งยืนของบุคลากร 46 ผลงาน และโปสเตอร์ความยั่งยืนของบุคลากร 20 ผลงาน

2. การนำ Website SUN Thailand มอบให้ทางที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย (ทปอ.) เป็นผู้ดูแล และการเรียกเก็บค่าสมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย ซึ่งในอนาคตจะดำเนินการโดย ทปอ.

3. การจัดทำรายงาน SUN Thailand Impact Report 2020 และการจัดตั้งคณะทำงานกลุ่มย่อย เพื่อนำสิ่งที่มีประโยชน์ร่วมขับเคลื่อนระดับประเทศ ใน 6 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) PM2.5/Air pollution/Indoor Air Quality 2) Climate Change/Carbon footprint 3) Green & Clean Energy (Solar Cell/EV/wind Turbine) 4) Sustainable Transportation/Sustainable Mobility 5) Sustainable Education (SDG literacy /SEP for SDG) และ 6) Student/Community Engagement

4. การส่งมอบตำแหน่งประธานเครือข่าย SUN Thailand 2565 ให้กับมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วันศุกร์ที่ 21 มกราคม พ.ศ. 2565

การบรรยายพิเศษ “BCG การขับเคลื่อนผ่านมหาวิทยาลัย”
โดย ดร.วิจารณ์ สิมาฉายา ผู้อำนวยการสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย

1. BCG model ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยในโลกหลังโควิด

มีการประยุกต์หลัก SEP เศรษฐกิจพอเพียง และเป้าหมาย SDGs ร่วมกับประเด็นความมั่นคงทางอาหาร ความมั่นคงทางสาธารณสุข ความมั่นคงทางพลังงาน หลักประกันการมีงานทำ และความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. สรุปสถานการณ์ปัจจุบันของการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG

2.1 ด้านเกษตรและอาหาร: 90% ของพื้นที่เพาะปลูก ปลูกพืช 6 ชนิด คือ ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และข้าวโพด ความท้าทาย คือ มีการใช้แรงงาน 32% แต่สร้าง GDP 13% ประสิทธิภาพการผลิตต่ำกว่าเพื่อนบ้าน 20-50% และนำเข้าปัจจัยการผลิตมากกว่า 1 แสนล้านบาท

2.2 ด้านสุขภาพและการแพทย์: 1.4 ล้านล้านบาท คือ ประมาณการค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเมื่อประเทศไทยเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเต็มรูปแบบ ความท้าทาย คือ ยา 37% ในบัญชีหลักแห่งชาติรวมถึง วัคซีน ยารักษาโรคมะเร็งต้องนำเข้า และค่าใช้จ่ายยา 190,000 ล้านบาท 70% ต้องนำเข้า

2.3 พลังงาน วัสดุ และเคมีชีวภาพ: 15.5% ของพลังงานที่ผลิตได้ในประเทศมาจากการใช้พลังงานหมุนเวียน ความท้าทายคือ เป็นผู้ส่งออกอันดับต้นๆของอ้อย มันสำปะหลัง แต่นำเข้าพลังงาน 1 ล้านล้านบาท และเคมีภัณฑ์ 5 แสนล้านบาท และชีวมวล 40 ล้านตัน ไม่ได้ใช้ประโยชน์และต้องเผาทิ้งทำให้เกิดมลพิษ

2.4 การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจสร้างสรรค์: 80% ของนักท่องเที่ยว กระจุกตัวใน 8 จังหวัด ความท้าทายคือ นักท่องเที่ยวต่างชาติลดลง 60% จากปัญหาโควิด-19 และการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ยังมีจำกัด

3. การเปลี่ยนความท้าทายเป็นโอกาส

3.1 ความท้าทาย: 1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 2) วิกฤตเศรษฐกิจ 3) โรคระบาด 4) ภัยก่อการร้าย 5) มลพิษและสิ่งแวดล้อม

3.2 จุดแข็ง: 1) ไทยมีความมั่นคงด้านอาหาร 2) ไทยมีความมั่นคงด้านสุขภาพ และ 3) ไทยมีความร่ำรวยของธรรมชาติและวัฒนธรรม

3.3 ศักยภาพของประเทศไทย: 1) โลกหันมาให้ความสำคัญกับการผลิตและการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน 2) ตลาดต้องการสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สะอาด ปลอดภัยได้มาตรฐานระดับสากล และ 3) ตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพเติบโตสูงจากพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

3.4 โอกาสของประเทศไทยในเวทีโลก: 1) ความมั่นคงด้านอาหาร โภชนาการระดับประเทศและโลกในทุกสถานการณ์ 2) ความมั่งคั่งจากการเพิ่มมูลค่าภาคการผลิตและบริการด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ 3) ความสามารถในการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพและการแพทย์ 4) การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่เน้นความปลอดภัยยั่งยืน กระจายรายได้สู่ชุมชน และ 5) การพัฒนาที่สมดุล/Circular Economy

สรุปข้อมูลโดย ดร.สินัส ตรีเดช ศูนย์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

... หน้า 4/5

การประกาศผลรางวัลการนำเสนอบทความด้านความยั่งยืนของคณาจารย์ และบุคลากร ประจำปี 2564

ทั้งนี้จากการส่งผลงานด้านความยั่งยืนในรูปแบบโปสเตอร์ของคณาจารย์ และบุคลากร ประจำปี 2564 โดยศูนย์สิ่งแวดล้อมได้ส่ง ผลงาน เรื่อง การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ในการประเมินคุณภาพอากาศเพื่อนำข้อมูลมาจัดแผนติดตาม ฝุ่นละออง และป้องกันผลกระทบจากปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5)ภายในมหาวิทยาลัยสวนดุสิต นั้น มหาวิทยาลัยได้รับรางวัลผลงานดีเด่น ประเภทโปสเตอร์ด้านเทคโนโลยี

การประกวดผลงานด้านความยั่งยืนในรูปแบบโปสเตอร์ของคณาจารย์และบุคลากร ปี 2564
"THE NEXT NORMAL : SUSTAINABILITY ACTIONS FOR HIGHER EDUCATION DURING COVID-19"

ผลงานดีเด่น ประเภทโปสเตอร์

Sub Theme	รหัส	ชื่อผลงาน	มหาวิทยาลัย
SDGs during COVID-19 for Environment	Poster Envi3	ส่งเสริมวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมในการเพิ่มมูลค่าวัสดุชีวมวลสู่ผลิตภัณฑ์กระดาษย่อยสลายได้ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
SDGs during COVID-19 for Education	Poster Edu6	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ช่วยเกษตรกร เกษตรกรช่วยผู้บริโภค สู้ภัย COVID-19	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
SDGs during COVID-19 for Health & Safety	Poster Health1	ระบบการดูแลช่วยเหลือนิสิต มก. แบบ 360 องศา	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
SDGs during COVID-19 for Energy	Poster Energy1	การสร้างหลักประกันให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ที่ยั่งยืน : กรณีศึกษา มธ.	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
SDGs during COVID-19 for Technology	Poster Techno3	การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ในการประเมินคุณภาพอากาศเพื่อนำข้อมูลมาจัดแผนติดตาม ฝุ่นละออง และป้องกันผลกระทบจากปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5)	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
SDGs during COVID-19 for Mobility	Poster Mobility1	การสร้างวัฒนธรรมความปลอดภัยทาง ถนนภายในมหาวิทยาลัย กรณีศึกษา มธ.	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

การประชุมประจำปีเครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 6

(THE 6th ANNUAL CONFERENCE OF SUSTAINABLE UNIVERSITY NETWORK OF THAILAND)

และการประชุมสมาชิกเครือข่ายมหาวิทยาลัยยั่งยืนแห่งประเทศไทย (SUN THAILAND) ครั้งที่ 5 ประจำปี 2564

การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ในการประเมินคุณภาพอากาศ เพื่อนำข้อมูลมาจัดแผนติดตาม เฝ้าระวัง และป้องกันผลกระทบจากปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ภายในมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มณฑล สุวรรณประภา รัชชชัย ศรีสะอาด และ ดร.พรธิดา เทพประสิทธิ์
ศูนย์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

หลักการและเหตุผล

ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM 2.5 เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก เนื่องจากส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยอย่างชัดเจนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งนี้ จากการติดตามสถานการณ์ PM 2.5 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 - 2561 ในช่วงเดือนธันวาคม - มีนาคม ของทุกปี พบว่า ปริมาณ PM 2.5 ในกรุงเทพฯ มีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ไม่เกิน 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร และในระยะยาวเมื่อดูจากแนวโน้มยังพบว่า ฝุ่น PM 2.5 ในกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นสูงขึ้นด้วย (กรมควบคุมมลพิษ, 2561)

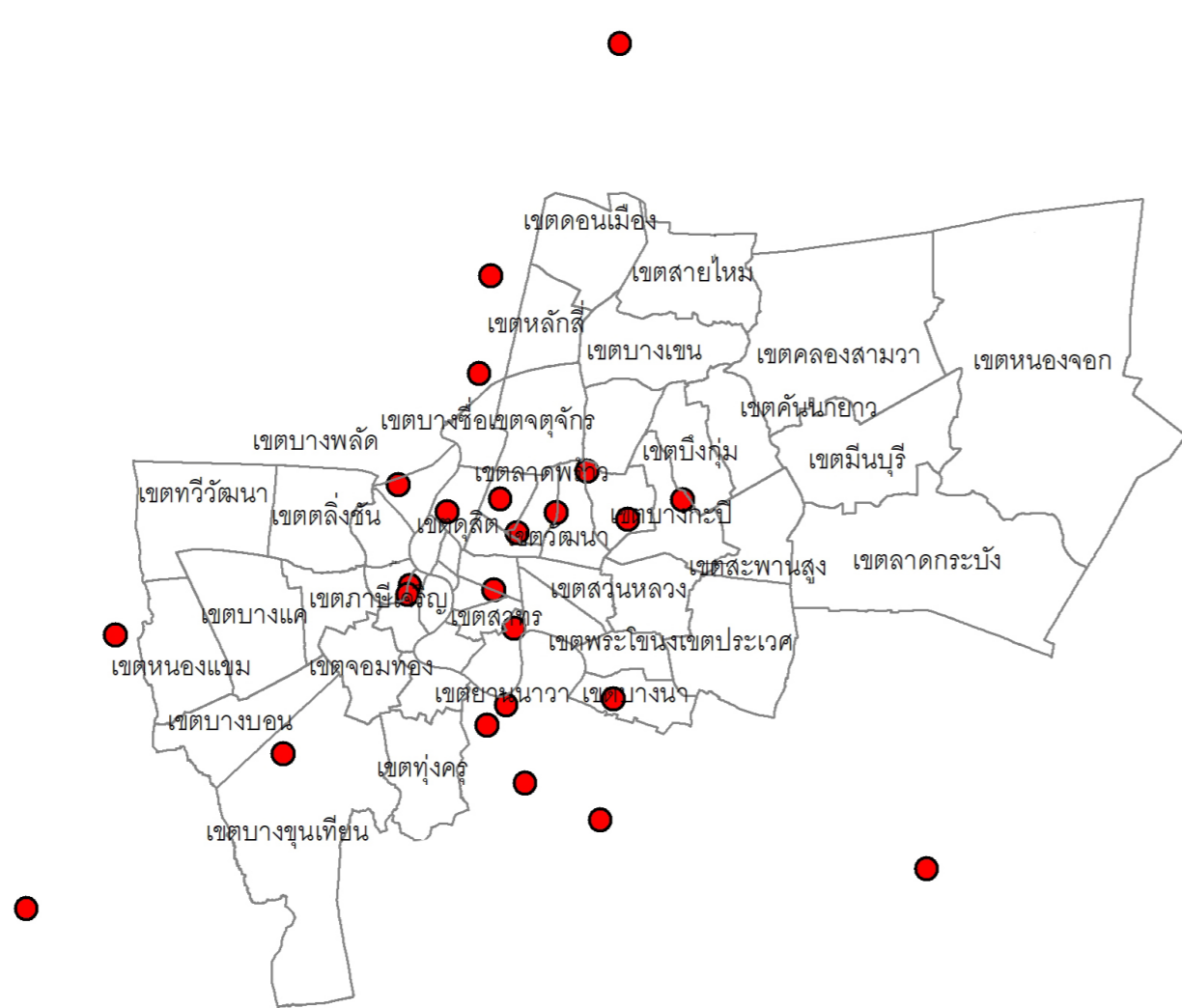
ทั้งนี้ การลดปริมาณอัตราการเสียชีวิตและเจ็บป่วยที่เกิดจากการสัมผัสมลภาวะทางอากาศเป็นหนึ่งในเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ดังนั้น การจัดทำโครงการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสถานการณ์มลภาวะทางอากาศจากปัญหา PM 2.5 ในพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัย เพื่อนำข้อมูลจากการวิเคราะห์เชิงพื้นที่มาจัดทำแนวทางในการติดตาม เฝ้าระวัง และป้องกันผลกระทบจาก PM 2.5 และยังเป็นข้อมูลที่ชุมชนโดยรอบมหาวิทยาลัยสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเฝ้าระวังปัญหาดังกล่าวได้อีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) ในพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยสวนดุสิต และจัดทำแนวทางในการติดตาม เฝ้าระวัง และป้องกันผลกระทบจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) ของมหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการ

รวบรวมข้อมูลปริมาณ PM 2.5 จากระบบรายงานคุณภาพอากาศ Air4thai จำนวน 23 สถานี และการตรวจวัดในพื้นที่มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จำนวน 2 สถานี ระหว่างวันที่ 19 - 21 มกราคม 2563 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธี IDW ในโปรแกรม ArcGIS 9.3 เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ที่ด้วยค่าถ่วงน้ำหนัก (สัญญาณ และจินตนา, 2555) โดยค่าถ่วงน้ำหนักจะเปลี่ยนแปลงตามระยะทางจากจุดที่ไม่ทราบค่าไปยังจุดที่ทราบค่าจุดต่อไป ซึ่งจุดที่ทราบค่าที่อยู่ใกล้ที่สุดจะมีความสำคัญหรือมีค่าน้ำหนักมากที่สุดในการประมาณค่าจุดที่ไม่ทราบค่า (ธัญญรัตน์ และสุเพชร, 2557)

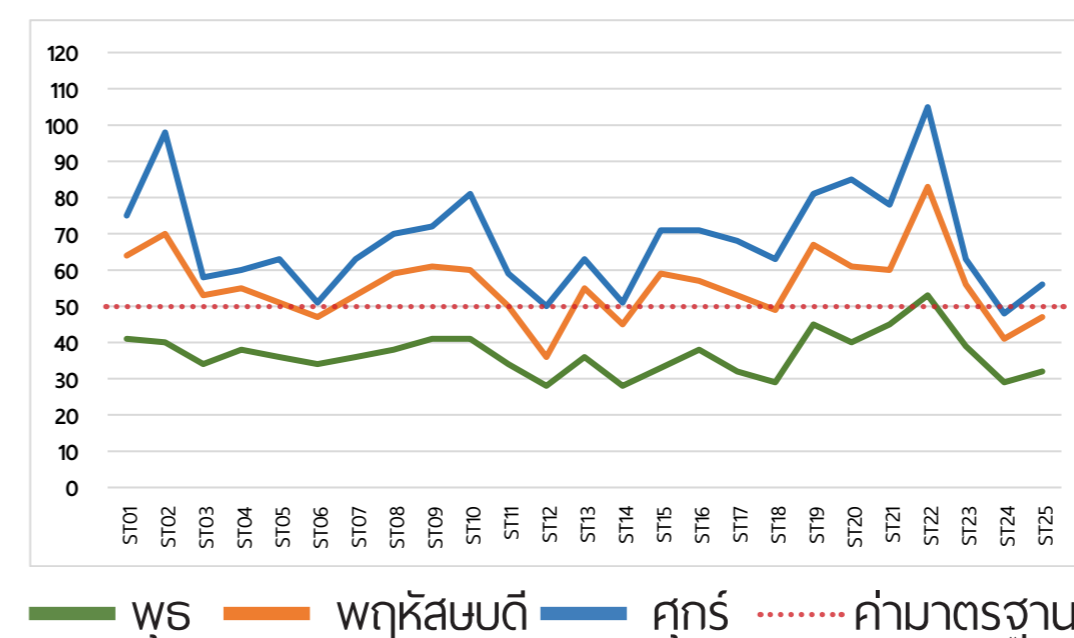

ภาพที่ 1 ตำแหน่งรวบรวมข้อมูลปริมาณ PM 2.5 จำนวน 25 สถานี

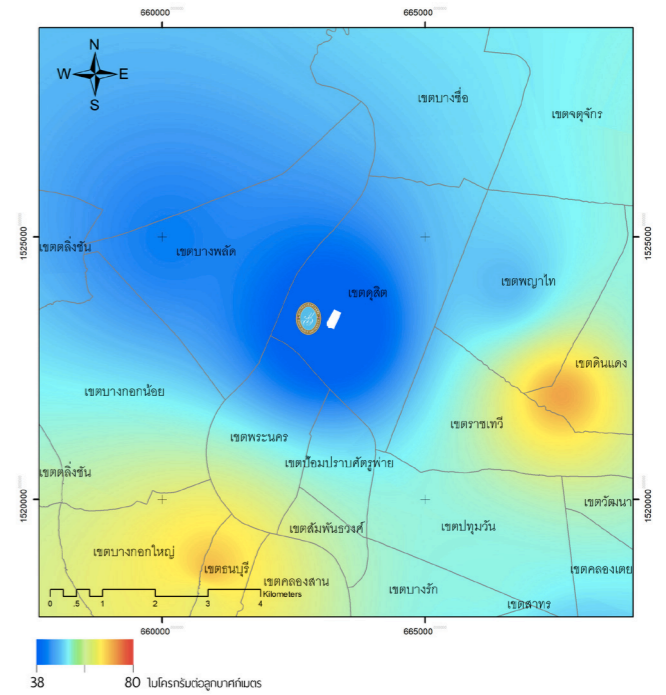
เอกสารอ้างอิง
กรมควบคุมมลพิษ. 2561. โครงการศึกษาแหล่งกำเนิดและแนวทางการจัดการฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. กรมควบคุมมลพิษ. กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ. 1
ธัญญรัตน์ ธิษฐาน และสุเพชร รัชชชัย. 2557. การประยุกต์ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์พื้นที่เสี่ยงภัยสารอันตราย. จังหวัดระยอง. การวิจัยทางเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
สัญญาณ พันธ์กัญญา และจินตนา ธนระวรรณ. 2559. การประยุกต์การวิเคราะห์พื้นที่และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อประเมินฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 10 ไมครอนในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาศาสตร์ มช. ปีที่ 44 เล่มที่ 4

ผลการดำเนินงาน

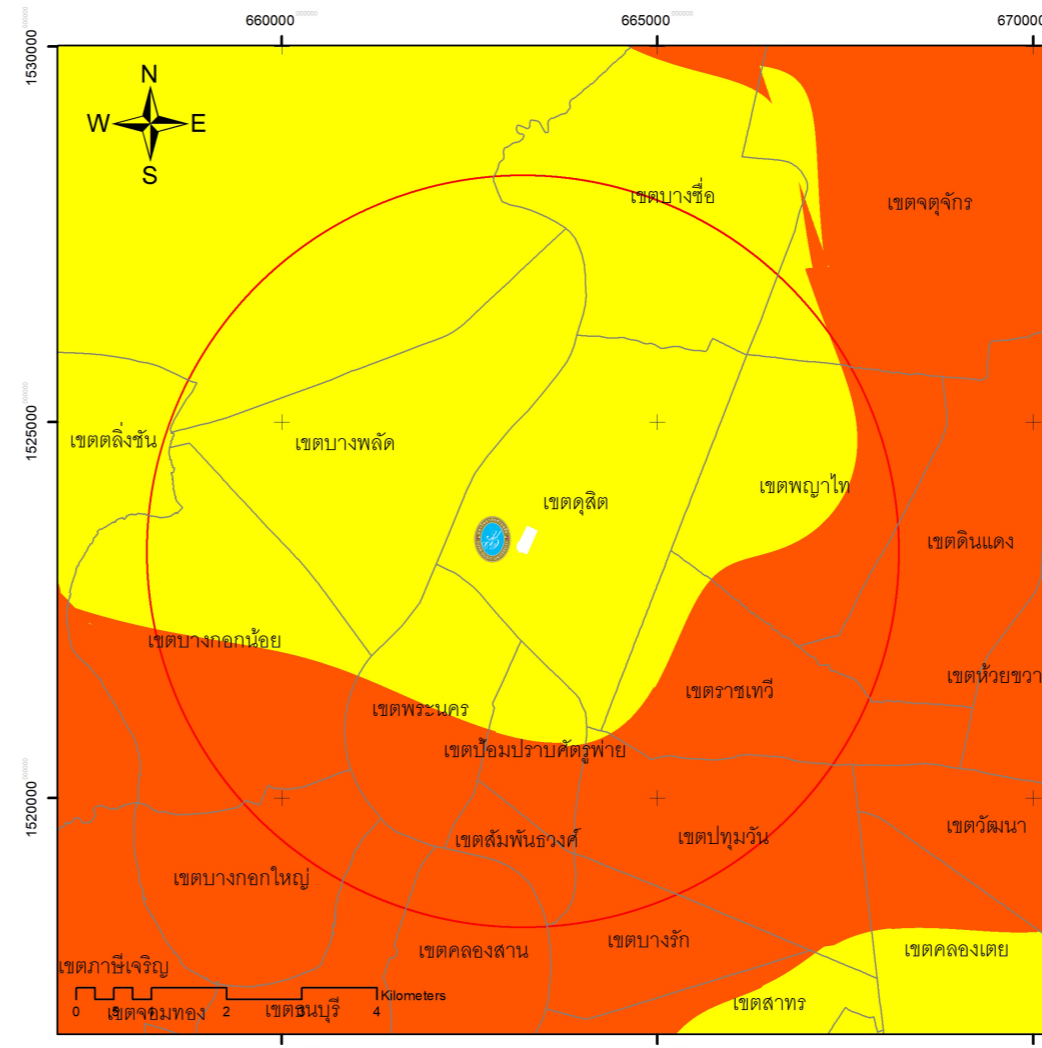
จากการรวบรวมข้อมูลปริมาณ PM 2.5 ทั้ง 25 จุดตรวจวัด (ST01 - ST25) พบว่า มีค่าระหว่าง 28 - 105 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร โดยปริมาณ PM 2.5 เฉลี่ย 24 ชั่วโมงในวันศุกร์ มีปริมาณมากที่สุด รองลงมา คือ วันพฤหัสบดี และวันพุธ ตามลำดับ ทั้งนี้ เนื่องมาจาก 2 ปัจจัยสำคัญ คือ สภาพการจราจรที่หนาแน่น และสภาพทางอุตุนิยมวิทยาที่สนับสนุนให้เกิดการสะสมของฝุ่นละอองที่แตกต่างกันในแต่ละวัน (ดังแสดงในภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ปริมาณ PM 2.5 เฉลี่ย 24 ชั่วโมงในแต่ละวัน

ภาพที่ 3 ระดับความเข้มข้นของฝุ่น PM 2.5 ในรัศมี 5 กิโลเมตรโดยรอบมหาวิทยาลัย

ภาพที่ 4 ระดับคุณภาพอากาศในรัศมี 5 กิโลเมตรโดยรอบมหาวิทยาลัยสวนดุสิต

■ ปานกลาง ■ เริ่มมีผลกระทบ ○ รัศมี 5 กิโลเมตร

แนวทางการติดตาม เฝ้าระวัง และป้องกันผลกระทบจาก PM 2.5

ควรติดตามปริมาณ PM 2.5 อย่างต่อเนื่อง โดยอาจใช้เครื่องมือในรูปแบบ Sensor ที่บุคลากรทั่วไปสามารถใช้งานได้ และเฝ้าระวังความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเสี่ยง เช่น เด็กเล็ก ซึ่งเมื่อพบว่ามีปริมาณ PM 2.5 มีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานควรงดกิจกรรมกลางแจ้ง และควรคาดการณ์ปริมาณ PM 2.5 ล่วงหน้า เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องบริหารจัดการการเรียนการสอนที่อาจได้รับผลกระทบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ที่หน่วยงานได้รับ

ผลการศึกษานำไปสู่การตัดสินใจเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหาร เพื่อลดความเสี่ยงที่บุคลากร นักเรียน นักศึกษา จะได้รับผลกระทบจากการสัมผัสมลภาวะทางอากาศ และการบริหารจัดการการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ